

SALHUS MENIGHETSBLAD

NR. 3 - 2022 - 39. ÅRG.

FOR HORDVIK, SALHUS, MJØLKERÅEN OG MORVIK

BABYSANG I KIRKEN:

Kjekt for både små og store

Menighetens nettsider:

kirken.no/hb-NO/fellesrad/Bergen/menigheter/Salhus-menighet

facebook.com/salhusmenighet

E-postadresse: salhus.menighet.bergen@kirken.no

Tlf Salhus menighet: 55 36 22 40

Bestilling av dåp, vielser og gravferd,

Telefon: 55593210.

Kontortid 9-13 og tlf tid 08:30-14-30 (unntak kan forekomme)

Telefontid: Tirsdag/onsdag/fredag fra kl. 09.00 til 15:30.

Kontaktinformasjon:

Seniorprest:

Børge Ryland
Epost: br265@kirken.no

Sogneprest

Hanne Zimmermann-Ølberg
Epost: ho969@kirken.no

Kapellan

Thor Haavik
Epost: th656@kirken.no

Menighetspedagog

Elise Lindtner Sæle
Epost: es232@kirken.no

Administrasjonsleder

Kristi Elin Aadland
Tlf.: 55 36 22 40
Epost: ka365@kirken.no

Menighetsrådsleder:

Per Vidar Halsnes
Epost: Per-Vidar.Halsnes@bkk.no

Kantor

Magnar Børnes
Epost: mb862@kirken.no

Kirketjener

Joana Vaitke
Epost: jv694@kirken.no

Diakonarbeider:

Helen Toppe
epost: ht263@kirken.no

Ungdomsarbeider

Amund Helgaas
Epost: ah762@kirken.no

Bladets adresse:

Salhus menighetskontor - Vikavn. 14, 5107 Salhus
Felleskonto for bladet: 1602.56.64926 -
Merk giroen «Menighetsblad»

Opplag: 3500. Kommer ut ca. 4 ganger pr. år.
Neste utgåve av Salhus Menighetsblad kommer ut torsdag 17. november. Frist for levering av lokalstoff er fredag 28. oktober.

Redaksjon: Ansvarleg redaktør: Magne Fonn Hafskor
- mobil 92294877 • Lokalredaktør Helen Toppe
- epost: ht263@kirken.no
Annonseansvarlig: Torill Hatlebrekke Husebø
- mobil 99550787/ epost: torill.h.husebo@gmail.com

Design og trykk: MOLVIK GRAFISK AS

DEN NORSKE KIRKE
Salhus menighet

Andakt

Sammen om det gode

I det siste har jeg fått flere henvendelser om å si noen ord om «tiden etter korona». Jeg trekker da gjerne frem noe jeg har tenkt mye på: Den kollektive erfaringsrammen vi fikk under koronatiden må nyttes godt!

AV SOGNEPREST HANNE Z ØLBERG

Korona-tiden gav oss noen felles erfaringer og bygget et nytt felleskap. Alle måtte forholde seg til sykdom, restriksjoner, avlysninger og langsomtid. I et samfunn som blir stadig mer oppløst og individualistisk, fikk vi plutselig noen felles knagger, samholdet ble sterkere.

Jeg tror vi er smarte om vi nytter oss av det fellesskapet disse erfaringene skapte. Vi må holde varmt medmenneskeligheten og selvooppofrelsen mange viste når det stod på som verst. I sitt første korinterbrev beskriver Paulus fellesskapet som én kropp med mange lemmer. Alle er avhengig av hverandre og alle må vi hjelpe hverandre, for fellesskapets skyld om ikke annet.

Vi må gjenta for oss selv: «Husker dere da verden over natten ble forandret? Da ingen fikk gå ut av huset med mindre de absolutt måtte. Husker dere hvor mange som handlet for syke naboer da? Husker dere stengte kontorer, skoler og barnehager? Husker dere alle de som tok en for laget på bekostning av egen bedrift? Husker dere klamme munnbind, spritsåre hender og vaksinstyr? Da ble liv veiet opp mot hverandre, og for en gangs skyld så vant de svakeste iblant oss her i Norge?»

«For om ett lem lider, lider alle de andre med. Og om ett lem blir hedret, gleder alle de andre seg» skrev Paulus (1. kor.13:26). Det var viktig for han å minne menigheten i Korint om at de alle stod i en sammenheng. De hørte sammen med Kristus, og også med hverandre i det samme skaperverket. Det samme gjelder for oss i dag.

Vi trenger medmenneskelighet og kamp for den svakestes rett også i tiden fremover. Alt vi har fått av Gud, har vi fått på deling. Og når vi ser på de store utfordringene skaperverket står overfor av blant annet krig, sykdom, fattigdom og miljøutfordringer, så forstår vi at dette må vi ENES om å gjøre noe med.

Kollektivt ansvar på bakgrunn av kollektiv erfaring har alltid vært slagkraftig. Så la oss nytte det gode Gud gir oss til å gjøre godt, og bringe verden håp for morgendagen.

TIDEN ETTER KORONA: «Kollektivt ansvar på bakgrunn av kollektiv erfaring har alltid vært slagkraftig. Så la oss nytte det gode Gud gir oss til å gjøre godt, og bringe verden håp for morgendagen» oppfordrer vår sogneprest. (Foto: Pixabay)

Amund slår et slag for givertjenesten!

Salhus menighet inviterer deg med på laget! Bli med og styrke vårt arbeid blant barn og unge, samt vårt diakonale arbeid. Bli fast giver og vær på den måten en del av tilbud som konfirmantarbeid, menighetslønnen ungdomsarbeider, lederkurs, ulike arrangementer for barn og unge, samt utdeling av matkasser i samarbeid med Matsentralen.

Givertjeneste med avtalegiro er den enkleste måten å støtte arbeidet på økonomisk. Enkelt og greit for deg, lite administrasjon for oss og mest mulig penger direkte til vårt arbeid. Bruk QR-koden på denne siden og finn skjema på vår nettside der du raskt kan bli fast giver og opprette avtalegiro. Som fast giver i Salhus menighet vil du kunne få skattefradrag på årlig samlede gaver mellom kr. 500,- og 50 000,-

Vil du bli fast giver til Salhus menighet?
Bruk denne QR-koden.

Du kan også sende oss dette skjemaet
for å bli fast giver med Avtalegiro

Fast givertjeneste i Salhus menighet

Avtale Giro

Månedlig gavebeløp: kr

Belast mitt konto nr. (11-siffer) :

Mitt navn (MED BLOKKBOKSTAVER) :

Telefon:

Gateadresse:

Postnr. Poststed:

Dato: Signatur:

Fødselsnummer (11-siffer) :

(Dersom du ønsker skattefradrag)

JA TAKK! Jeg ønsker å betale gaven med AvtaleGiro

Beløpsgrense og månedlig varsling: Velg beløpsgrense pr. trekkmåned.
Vanligvis dobbelt av ditt gavebeløp. (Vi trekker uansett kun ditt valgte gavebeløp.)

Beløpsgrense pr. måned: kr.

Jeg ønsker ikke månedlig varsling for betaling

Fyll ut skjemaet og send det til: Salhus menighet, Vikavegen 14, 5107 Salhus.

Mottaker: Salhus menighet Kontonummer: 1506.40.48799

KID: (Fylles ut av Salhus menighet):

Høsttakkefest med grønt fokus

I år ønsker vi å lage et arrangement der vi blander tradisjonell høsttakkefest med ideer fra Grønn Workshop. Så sett av søndag 25. september og bli med på en spennende dag med mange kjekke aktiviteter i Salhus kirke.

TEKST: ELISE SÆLE

Selve familiegudstjenesten blir en tradisjonell høsttakkefest der vi skal dele ut bok til 5- og 6-åringer, ha speideren med oss som de pleier, og der barna har med seg små fruktkurver med høstens grøde som blir båret fram til alteret.

Ved å ha mange poster på kirkekafe-samlingen etter gudstjenesten, vil vi takke for jorden Gud har gitt oss og oppmuntre hverandre til å ta vare på den. Bli det fint vær blir postene ute. Bli været vått flytter vi noen av postene inn.

Denne dagen ønsker vi å sette fokus på bærekraft og at vi alle skal bli enda flinkere til å tenke gjenbruk. Ved å servere suppe med kortreiste grønnsaker og fruktalat av høstens grøde vil vi fokusere på miljøvennlig mat.

Stasjonene vi vil ha:

- Grønnsaksuppe på bålpanne (som barna kan få være med å lage på forhånd)
- Fruktalat (som barna kan få være med å lage på forhånd)
- Reparasjonsverksted. Det blir lette reparasjoner av klær, kosedyr, kanskje sokkestopping?
- Byttestasjon. Her kan man bytte klær og leker. Det kan være interiørting, små pyntegjenstander, kjøkkenutstyr eller kanskje barnebøker. Folk kan ta med et par ting de vil gi bort og kan ta med hjem det de vil. Det bør være ting de kunne tenke seg å ha selv. Ting som er i ok stand. NB: «et par ting» er stikkordet, ikke tøm loftet!
- Mobilhjelp. Her får du hjelp til å finne ut av apper og ting du ikke finner ut av med mobilen.
- Speideren vil ha pil og bue-skyting med oss bak kirken.
- Andre leker for barna med våre nye ettåringer fra Bibelskolen i Grimstad.
- Vi skal lage kunstverk av natur («Landart») som skal stå på haugen utenfor kirken.

Hele dagen vil vi ha fokus på å ikke produsere søppel på arrangementet. Derfor vil vi ha noen sorteringsstasjoner. Målet vårt er å ikke skape mer restavfall på samlingen enn det vi kan få opp i et norgesglass. Håper du vil være med på dette utfordrende prosjektet på denne miljøvennlige høsttakkefesten.

SØNDAGS SKOLE

Hva skjer?
Alle er med på gudstjenesten fram til etter dåpen. Så går alle som vil på søndagsskole til menighetssenteret og har en samling der. Til nattverd blir vi hentet inn igjen til gudstjenesten.

Blir du med på søndagsskolen?

Familiegudstjenester:
Søndag 25. september høsttakkefest og utdeling av bøker til 5 og 6 åringer
Søndag 23. oktober utdeling av Lego til 7 åringer
Søndag 27. november utdeling av bøker til 3 og 4 åringer

Søndagsskolesangen
Her er det plass for alle, her er en åpen dør. Her får du komme inn, her er liv og godt humør. Her er det plass for alle, Guds rike er for deg. Her er ditt rette hjem Bibelen viser deg vei.

Søndag 21. august
Søndag 28. august
Søndag 4. september
Søndag 18. september

Søndag 16. oktober
Søndag 30. oktober
Søndag 13. november
Søndag 20. november
Søndag 11. desember

TEGNING **HØRE FORTELLING** **SANG OG LEK**

For mer informasjon se: www.salhusmenighet.no og Salhus kirke på facebook.

Velkommen til formiddagstreff!

Det blir nytt formiddagstreff 15. september kl.12.00-14.00.

Marie Fossen vil komme og snakke om åsabuer i krigen. Det blir ellers som vanlig varm mat, kaffe og kake. Pris: 100 kroner.

NB: Det blir også formiddagstreff 20. oktober, 17. november og 15. desember.

Det du ikke vet har du vondt av

Inviter med venner og kolleger på et spennende og tankevekkende foredrag i Kultursalen i Åsanes stortue. Her vil du få spennende og nyttig kunnskap om din personlighet og verdi. Med oss har vi spesialist i allmennmedisin Eilif Haaland og sykepleier Marit Haaland.

Eilif har tidligere vært lege i Olympiatoppen og leder for Branns yngre talentutvikling. De har gjennom 33 år benyttet medisinsk-psykologisk tilnærming og bibelske sannheter for å gi mennesker et bedre liv.

I dette foredraget deler de sine erfaringer og kunnskap med smakebiter fra livet og ukkeseminarene de arrangerer. Tilbakemeldingene fra disse er svært gode og berører kjernen i vår eksistens: Vårt hjerte og våre innerste tanker om verdi.

Vil du se deg selv og ditt liv i et nytt og bærekraftig lys er dette anledningen. Som Eilif sier: «Det du ikke vet har du vondt av». Benytt anledningen til å få ny kunnskap om deg selv. Vi sees torsdag 6. oktober!

Kultursalen i Åsane kulturhus, torsdag 6. oktober kl. 19.00. Varighet. To timer. Arrangør: Fellesskapskirken i Åsane i samarbeid med kirker og menigheter i bydelen.

Innsamling av klær, sko og sengetøy til Ukraina v/Tro-Håp-Kjærlighet

Første og siste lørdag i mnd. kl.12-14.00
v/Lærerhøgskolen på Breistein, Olav Bjordalsvei 43.

Pakkes i sekker - kr. 50.- pr. sekk

Kontaktperson: 99 64 24 70 • www.thk.no

Velkommen til Rasteplass!

Rasteplass er Åsane menighets temakvelder for fordyppning i viktige, dagsaktuelle kristne problemstillinger. Foredragene holdes på torsdager kl. 19-21 i Torgstuen i Åsane kirke. Velkommen!

- Torsdag 13. oktober kommer Gunnar Johnstad, som har vært engasjert i arbeidet med den siste bibeloversettelsen til norsk (fullført i 2011). **«Kan vi stole på det som står i Bibelen?»** spør han, og tar oss med inn i det spennende og vanskelige arbeidet med å gi ny språkdrakt til de gamle tekstene. Gunnar Johnstad har bakgrunn som lærer ved NLA-høgskolen i teologi, religion og filosofi.

- Torsdag 17. november vil Sverre Holm holde foredrag under overskriften **«Den innbilte konflikten mellom Gud og vitenskap»**. Han er professor i fysikk ved Universitetet i Oslo, og kom i fjor ut med boken «Den innbilte konflikten. Om naturvitenskap og Gud». Han er også en kjent stemme fra panelet i det populærvitenskapelige programmet Abels Tårn i NRK P2. I sitt foredrag vil han vise hvordan naturvitenskap og Gud heller gir forklaringer som utfyller hverandre enn at de konkurrerer.

Kjære leser!

Takk for at du leser menighetsbladet. Særlig takk også til dere som gir økonomisk støtte til bladet. Gavene sikrer bladutgivelsene, der mange nedlegger mye ulønnet innsats for å gi best mulig leseropplevelse.

Det siste året har vi hatt økte utgifter og reduserte inntekter på grunn av Covid-19. Samtidig opplever vi at bladet bidrar til å opprettholde kontakten med kirken.

Vi håper at du har glede og nytte av bladet, og takker hjertelig for ditt bidrag.

Vennlig hilsen Bjarte Flaten
Styreleder for menighetsbladene i Åsane prosti

Tanker ved Ankerhytten

SAMLING VED ANKERHYTTEN: Også i år var det friluftsgudstjeneste ved Ankerhytten 2. pinsedag. Dette er en lang og god tradisjon som de siste årene har vært i samarbeid mellom menighetene i Biskopshavn og Eidsvåg.

**La oss bruke Ankerhytten som et minne- og refleksjonssted.
Et sted hvor fortiden kan gi oss nyttige tanker om veien inn i framtiden.**

TEKST OG FOTO: NILS AGNAR ELDHOLM

Et halvt anker beliggende på Sandviksfjellet – det må vel være landets mest spesielle minnested fra siste verdenskrig.

En eksplosjon som drepte 158 mennesker eller mer, skadet nesten 5000, ødela Håkonshallen, og laget storbrann i sentrum og på Nordnes. Ankeret ved hytten kan slik også være et sted for påminnelse om krigens voldsomme krefter, brutalitet og totale menighetsløshet.

GUDSTJENESTE I DET FRI

Helt fra 1981, da Biskopshavn menighet ved speiderne startet med gudstjenester ved Ankerhytten, har det vært naturlig å ha en liten markering her. De første årene var det mange som hadde opplevd krigen og eksplosjonen. De bar sine opplevelser med seg gjennom hele livet.

I dag er det ikke mange igjen av de som husker 20. april 1944 – med branner, døde og sårede mennesker, og gatene fulle av

I de fem krigsårene ble vi kjent med lyden av bomber som eksploderte, redselen for fremmede soldater, naboer som plutselig forsvant, og matmangel. Vær glad og takknemlig hvis du ikke har opplevd dette.

knuste glassvinduer. I de fem krigsårene ble vi kjent med lyden av bomber som eksploderte, redselen for fremmede soldater, naboer som plutselig forsvant, og matmangel. Vær glad og takknemlig hvis du ikke har opplevd dette.

VI MÅ IKKE GLEMME

For noen kan det kanskje virke meningsløst at vi skal minnes noe som skjedde for omkring 80 år siden. Nå lever vi jo i et land med fred og frihet. Men vi har ikke fått den freden og friheten gratis. Vi har mange å takke. Disse må ikke glemmes. Under og etter krigen er det mange av dem som har bodd i vårt nærrområde – på steder vi kan se fra Ankerhytten:

- Øyjorden: To havnet i konsentrasjonsleir i Tyskland. En tredje, en telegrafist, er det skrevet bok om og kommet statue av.
- Nyhavn: Politimann. Han laget falske pass. Døde i konsentrasjonsleir.
- Hatleveien: Sjømann. Hans krigsinnsats er det laget film om.
- Jægerbakken: Kvinneforening med hemmelig radio. De deltok også i illegalt avisarbeid.
- Sølvberget: Student. Kurér mellom Bergen og Oslo.
- Ellerhusen aldershjem: Krigsseilere med fem år i stadig livsfare.
- Hellebakken: Huseieren hadde pistol gemt under en gulvplanke i stuen.
- Eikebakken: Her bodde selveste hjemmefrontsjefen – og bare et steinkast unna bodde den tyske admiralen!

DRØMMEN OM FRED PÅ JORDEN

Det finnes sikkert flere eksempler på folk i vårt nærrområde som satset liv og helse for vår frihet. Dessverre fikk mange av dem det vondt etter krigen. Å leve slik – flere år i konstant livsfare – er ikke godt for helsen.

En gang i mine guttedager sto det en overskrift i avisen: «Denne julen er det fred over hele jorden». Denne overskriften har aldri kommet tilbake.

Selv om vi lever i fred og frihet, så vet vi at krig og mangel på frihet ikke er langt unna. Ukraina er i tankene våre hver dag, men krig og mangel på frihet finner vi også i mange andre land i verden.

Så la oss bruke Ankerhytten som et minne- og refleksjonssted. Et sted hvor fortiden kan gi oss nyttige tanker om veien inn i framtiden.

GUDSTJENESTE MED UTSIKT: Martin Nørremark holdt en av sine siste gudstjenester oppe i det vakre fjellområdet. Hans kone Rebekka spilte fiolin til, mens Bjørg Holte Simonsen hjalp til med notearkene.

Det er ingen selvfølge at noen ordner bursdagsgave

Tusenvis av barn i Norge opplever at det knytter seg i magen hver dag.

Vil du hjelpe familier som sliter med alkohol- og rusproblemer?

Send **VIPPS** til **13130** (valgfritt beløp)
Send **SMS "BK VENN"** til **2210** (kr. 100)

Bufetat

Kan du hjelpe et barn eller en ungdom som trenger et trygt hjem? Nå er det behov for flere fosterhjem i ditt nærrområde.

Den norske kirke samarbeider med Fosterhjemstjenesten i Bergen om å finne fosterhjem.

Mer informasjon om fosterhjem på

fosterhjem.no

Åsane
BEGRAVELSESBYRÅ

DØGNÅPEN
TELEFON
55 18 90 00

OMSORG VED LIVETS SLUTT

WWW.ASANELEGRAVELSE.NO
BLOMSTERBESTILLING 55 19 72 05 | HILDESBLOMSTER.NO
VI LEVERER BLOMSTER FRAKTFRITT TIL
ALLE VÅRE SEREMONIER

Herlige
ullklær
til hele
familien
får du på
Janus
Kultursenter,
Espeland
eller på nett:
www.janus.no

Abbedissen
begravelsesbyrå as

Fyllingsdalen Døgnvakt 55 15 40 90
Åsane Døgnvakt 55 25 31 00

TILLITEN TIL OSS VIL BLI GODT IVARETATT

www.abbedissen.no

JC
JC INTERIØR

Kjøkken • Bad • Garderobe

Salhusveien 55, 5131 Nyborg
Tlf. 55 53 98 40
www.jcinterior.no

Besøk en av Norges største shop in shop

LENE BJERRE DESIGN

ARNA
gravferdsbyrå

Lakslia 14 (Borgstova), 6250 Indre Arna.
tlf: **55 24 08 08** (24t). arna-gravferdsbyraa.no

Rolfs Matbu og Selskapsservice

EIDSVÅG I ÅSANE • 31 ÅRS ERFARING

Vi leverer eller du henter!

VI LAGER MAT TIL:

- Konfirmasjon
- Dåp
- Runde dager
- Kurs
- Minnestunder

Eidsvågveien 150 • 5105 Eidsvåg i Åsane
Tlf: 901 58 960 • post@rolfsmatbu.no
www.rolfsmatbu.no

Advokatfirmaet
Sigrun Pedersen M.N.A.

Arv/gaver
Barnerett
Familierecht
- sambo/ekteskap
Samlivsbrudd
Kjøp/salg fast eiendom
- bolig/hytte
Fremtidsfullmakt - vergemålsloven

Hesthaugvegen 16, 5119 Ulset
(I Skeidar-bygget
v/Åsane Terminal, 1. etg.)
Gratis parkering

Tlf.: 55 18 86 00
advokat.sigrun.pedersen@hotmail.com

Koba Christensen
BEGRAVELSESBYRÅ

132 års erfaring - Din trygghet i en vanskelig tid.

- Gratis samtale i hjemmet
- Egen blomsteravdeling
- Alle prisklasser - forhåndspris
- Gravmonumenter

Dreggsallm, 5003 Bergen **Telefon: 55 300 800** post@koba.no, www.koba.no

www.eidsvaagauto.no - Følg oss på Facebook

EIDSVÅG AUTO AS

Aut. bilverksted • Karrosseri
Lakeringsverksted
Eidsvågbakken 21 - 5105 Eidsvåg

Tlf. 55 25 10 20

Dåp, konfirmasjon eller bryllup?
Vi har det du trenger for å dekke ditt nydelige festbord!

f Løiten Lys Bergen for mer informasjon.

Vi holder til på
Åsane Storsenter,
bygg A, 2. etg.

www.loiten-lys-bergen.no

Åsane Senter • Sletten Senter

Alltid en anledning!

TOPPE BLOMSTER
- fra hjerte til hjerte

www.toppeblomster.no Tlf: 55 18 03 00

En annonse i menighetsbladet når de fleste husstander i Osterøy, Biskopshavn og bydelene i Åsane.
For annonsering - kontakt Torill Hatlebrekke Husebø:
M: 99550787
[email: torill.h.husebo@gmail.com](mailto:torill.h.husebo@gmail.com)

Bibelens kvinner

Det finnes bortimot 200 navngitte kvinner i Bibelen, i tillegg til en hel rekke som er med i handlinger uten å nevnes ved navn. De er deltakere i spennende, tragiske, skumle, sjokkerende og oppløftende historier. De er forbilder eller eksempler til skrekk og advarsel. De kan være forrædere eller helter – alt etter hvem som dømmer. Jeg hadde lyst å skrive om noen av dem, men hvem skulle jeg velge?

FULGTE SVIGERMOREN: Rut kom fra Moab, og var oldemor til kong David. I Ruts bok 1:16-17 sier hun til sin israeltittiske svigermor Noomi at «dit du går, vil jeg gå, og hvor du bor, vil jeg bo. Ditt folk er mitt folk, og din Gud er min Gud. Der du dør, vil jeg dø, og der vil jeg begraves». (Illustrasjon: «Rut sverger til Noomi», oljemaleri av Jan Victors, 1653)

TEKST: LISE MCKINNON

Jeg lette frem fire forfattere som har skrevet om bibelens kvinner, og håpet med det å få hjelp med valget. De er fra ulike tider og har forskjellig innfallsvinkel: Sokneprest og dikter Petter Dass (1647-1707), den britiske journalisten og «globetrotteren Henry Vollam Morton (1892-1979), biskop Kari Veiteberg og forfatter/kulturreaktør Alf Kjetil Walgermo.

SEKS KVINNER FRA BIBELHISTORIEN

Av disse fire er det bare Walgermo som tar med absolutt alle kvinner som er omtalt i Bibelen, både de navngitte og de som bare er nevnt – blant andre «Sareptas enke» og «tjenestjenta til Naamans kone» – mens Petter Dass sjarmerer med sine rimfortellinger og bibelske visetekster – for eksempel denne: «Og kanskje fins det fremdeles noen menn som bør

minnes om: / Var Quinders Lif ey Fødsels-Huus, / Da saae mand aldrig Verdens Lys / Og fik ey Livet nyde (...)»..

Videre så er Henry Vollam Morton den bereiste skribenten som prøver å gjenskape for oss de omgivelsene hvor kvinnene og deres familie levet, mens Kari Veiteberg tar et tydelig kvinnepolitisk standpunkt: «Eg har oppdaga at det faktisk er umogleg å lese Bibelen utan å leggje inn personlege tolkingar (...). Det er mitt møte med forteljingane eg legg vekt på som norsk kvinne, teolog og prest. (...) Dei som har formidla bileta av kvinnene i Bibelen gjennom hundreåra, har vore menn. Mykje av det dei har sagt, har vore sagt for å halde kvinner på plass».

*Dess mer Dalila opptok tankene mine,
dess mer synes jeg at ettermælet hennes er
blitt så mye verre enn det burde være.*

Alf Kjetil Walgermo uttrykker mye av det samme: *«Kvinnene er ikkje akkurat blitt hjulpet fram av dei bibelske forfatterane. I somme tilfelle har dei kanskje til og med blitt sett på som ein trugsel og forsøkt haldne nede. (...) Felles for kvinnene i Bibelen er at dei fortener å bli løfta fram og få historia si fortald»*. Dette bør ikke bare være en kvinneopp-gave, mener Walgermo. Derfor skrev han boken *Bibelens kvinner* for å vise hvordan kvinnene trer fram i bibelteksten og i ettertiden, i billedkunst, musikk, film og litteratur.

Etter å ha lest litt av disse forfatterne valgte jeg seks kvinner, alle fra Det gamle testamentet: Rut, Noomi, Dalila, Judit, Ester og Vasjti. Jeg begynner med fortellingene om Rut og Noomi.

RUT OG NOOMI

Morton kaller Ruts historie *«et lite drama i den store historien, et av dem man ikke alltid legger merke til, men denne er en av de vakreste idyller i litteraturen»*. Det lille dramaet handler om et ektepar fra Betlehem, mannen Elimelek og kvinnen Noomi og deres to sønner. De bestemte seg for å dra hjemmefra da det var uår. De dro til Moabs land – hvor folket dyrket fremmede guder – og de to sønnene giftet seg med moabittkvinnene Orpa og Rut.

Noomis mann døde etter en tid. Da sønnene også døde noen år senere, besluttet Noomi at hun ville dra tilbake til sitt eget land. Hun hadde hørt at *«Herren hadde tatt seg av sitt folk og gitt det brød»*. De to svigerdøtrene fulgte henne et stykke på veien, men da Noomi ba dem dra hjem til sitt eget land igjen hvor de kanskje kunne finne nye ektemenn, nektet Rut å forlate henne. De ordene hun brukte da, lever videre og brukes som en tekst i vår kirkes vielsesrituale: *«Dit du går, vil jeg gå, og der du bor, vil jeg bo. Ditt folk er mitt folk, og din Gud er min Gud»*.

Fordi de nå var to fattige enker som kom til Betlehem, måtte Rut gå på åkrene og samle byggaks hos den rike bonden Boas. Han var en slektning av Noomis mann. Selv om fortellingen i Bibelen heter «Ruts bok», så er historien like mye Noomis – og det er tydelig at Noomi er planleggeren og den som driver handlingen.

Veiteberg skriver: *«Noomi ordna det slik at Rut vart gift med Boas. Ved å trekkje i trådane for Rut forandra Noomi den bitre og audmjuke lagnaden sin til glede og oppreising. Då Rut fekk ein son, sa nabokonene til henne: 'Han skal gje deg ny kraft og syta for deg i alderdomen. For sonekona di, som held så av deg, er mor hans, og ho er meir for deg enn sju søner'»*.

Walgermo trekker historien om Rut et stykke videre: *«Den sterke kjærleiken mellom dei to kvinnene har gjort at dei i moderne tid er blitt oppfatta som eit lesbisk par. Forteljinga om Rut og Noomi blir såleis eit viktig bibelsk førelegg for skeive, der Ruts sterke uttrykk for lojalitet kan tolkast som ei kjærleikserklæring frå ei kvinne til ei anna»*.

En annen detalj han nevner – og som han mener støtter opp om denne teorien – er at Rut *«klyngjar seg til»* Noomi.

SAMSON OG DALILA

Her går vi ikke mer inn på tolkning av bibeltekster, men hopper videre til neste kvinne – som er Dalila. Først hadde jeg ikke tenkt å ta henne med, siden Samson så opplagt er hovedpersonen i denne fortellingen. Men dess mer Dalila opptok tankene mine, dess mer synes jeg at ettermælet hennes er blitt så mye verre enn det burde være. Ja, Morton, for eksempel, er direkte hatsk mot henne, noe jeg kommer tilbake til.

En av Petter Dass sine viser fra boken *Aandelige Tids-Fordriv eller bibelske Viise-Bog* handler om Samsons liv og affæren med Dalila. Den bygger på historien som i Bibelen begynner slik: *«Israelittene gjorde igjen det som var ondt i Herrens øyne. Da lot Herren filisterne få makten over dem, og det varte i førti år»*. En engel fortalte konen til en mann som het Manoah at hun skulle få en sønn. *«Det må aldri komme rakekniv på hans hode; for gutten skal være en Guds nasireer helt fra mors liv. Med ham skal frigjøringen av Israel fra filisterne begynne»* (Dom, 13).

FORRÅDTE SAMSON: Dersom Dalila var israellitt, så var hun forræder. For filistrene vil hun derimot være en helt. (Illustrasjon: Victor Mature og Hedy Lamarr i Cecil B. DeMilles film «Samson and Delilah», 1949)

Del én av visen har 29 strofer, og handler om alle Samsons meritter: han drepte en løve og rev den i stykker med bare nevene, han drepte tusen mann med et esels kjeveben, og han insisterte på å gifte seg med en filisterjente.: *«Hvi vil du dig til en Hedning forbinde / Og saa forkleine din egen Respect?»* undrer foreldrene, *«Men hans Forældre forstode det icke / At hand det gjorde med Herrens Behag / For at paaføre Philister en Stricke / Og at paafinde mod dennem en Sag (...)»*.

I bryllupet serverer Samson en gåte han har laget for sine 30 brudesvenner. Hvis de klarer å gjette gåten innen de syv dagene bryllupet varer, skal han gi hver av dem en festdrakt og en skjorte. Filister-brudesvennene klarer ikke å gjette gåten, så de går til bruden og ber henne finne ut hva svaret er. Hun gråter og bærer seg til Samson blir lei maset og røper løsningen. Den gir hun selvfølgelig til brudesvennene – som kan si den til Samson.

Han har dermed tapt – og hva gjør brudgommen da? «Herrens Ånd kom over ham med styrke, og han gikk ned til Asjkalon og slo i hjel tretti mann der. Så tok han klærne deres og gav dem som festantrekk til dem som hadde løst gåten. Og i fullt sinne fór han hjem til sin fars hus» (Dom. 14,19). En tid senere vil han besøke sin kone, men da har faren gitt henne til lederen for brudesvennene. Dermed mener Samson han har all rett til å hevne seg på filistrene så mye han vil.

Dalila blir bare fremstilt som den onde kvinnen som forråder Samson. Hun lokker ham – «den staute og sterke domaren», som Veiteberg kaller ham – til å avsløre hva som må gjøres for at han skal miste den uvanlige styrken sin. Og ja, hun forråder Samson og forteller filisterfyrstene at om bare håret hans blir klippet, så er kraften borte.

Walgermo har tatt henne med i en gruppe som han kaller «Bibelens bad girls», men kanskje hun like gjerne kunne tilhørt gruppen «Kvinner i krig»? Det står ingen steder hvilken folkegruppe Dalila hørte til, om hun var israelitt eller filister. Var hun israelitt, så var hun naturligvis en forræder, men hun blir vanligvis betraktet som filister (både navnet hennes og bostedet tyder på det). For filistrene vil hun dermed være en heltinne.

Mortons dom over henne er knusende: «Bestikkelsen viser at Dalila forrådte Samson for penger. Hun hørte til de foraktede kvinner som under skinn av kjærlighet tilvender seg en manns fortrolighet, får vite hans hemmeligheter og selger dem til fienden hans; og filistrenes høvding hadde ingen illusjoner om henne».

Mortons forakt gjelder særlig punktet at hun tar imot belønning fra filistrene, men han overser både at det var Samson som ville ha Dalila og at det var filisterfyrstene som kom til henne og tilbød en belønning hvis hun klarte å finne ut hemmeligheten om Samsons styrke.

Walgermo er den eneste av «mine» fire forfattere som diskuterer historien om hvordan Samson kunne la seg lure av Dalila etter at hun tre ganger hadde bundet ham da han ga uriktige svar. Samson hadde dessuten opplevd nøyaktig samme type hendelse i sitt eget bryllup. Han antyder dermed at Samson kanskje «rett og slett er mindre intelligent».

JUDITS BOK

Som nevnt innledningsvis kan samme handling bli fremstilt som god eller dårlig, forrædersk eller heltmodig alt etter situasjonen eller fortelleren. Judit, en av kvinnene i Peter Dass' trekløver, gjør akkurat det som Morton så sterkt kritiserer Dalila for: Hun går aktivt ut for å forføre hærføreren Holofernes, den assyriske kong Nebukadnesars nestkommanderende.

Første del av Judits bok (et av Det gamle testamentets apokryfe skrifter) er detaljerte skildringer av hærføreren Holofernes herjinger blant folkene i vest som hans sjef kong Nebukadnesar (i Judits bok snakkes det hele tiden om assyrerne, men Nebukadnesar var i virkeligheten konge av Babylonia) vil straffe fordi deres ledere nekter å gå i krig sammen med ham.

DREPTE ASSYRERNES HÆRFØRER: Judit innsmigrer seg hos Holofernes og skjener han full, for så å kappe hodet av han. (Illustrasjon: «Judit med Holofernes' hode», oljemaleri av Cristofano Allori, 1613)

«Mine soldater skal trampe ned deres land og plyndre det. Dalene skal fylles med falne og hvert bekkedar og hver flommende elv skal demmes opp av lik» lyder hans befaling til Holofernes, som lydig utfører ordre sammen med sine 120.000 fotfolk og 12.000 «hestfolk». Når de i løpet av sine herjinger kommer ned til kysten, er folk der villige til å underkaste seg Nebukadnesar. Holofernes innvilger dette, så folk tar imot ham med kranser, dans og pauker.

«Men likevel ødela Holofernes hele landområdet deres og hogg ned deres hellige lunder; for han hadde fått i oppdrag å utrydde alle jordens guder, slik at alle folkeslag skulle tilbe Nebukadnesar alene». Israelittene i Judea ble «grepet av en veldig angst» ved tanken på hva som kunne skje med Jerusalem og tempelet for «Herren deres Gud».

Når Holofernes er kommet for å beleire fjellbyen Betylua, Judits hjemsted, har han fått det rådet at hvis han bare setter ut vaktposter ved vannkildene – som alle ligger ved fjellets fot – så vil han få en seier uten tap av sine menn, siden tørsten vil få innbyggerne til å overgi seg. Ganske riktig kom det til et punkt hvor folket i byen ble desperate, og de samlet seg for å rådslå om å overgi seg.

Judit var en rik og svært gudfryktig enke. Tydeligvis var hun også både handlekraftig og klok, og hadde gitt gode råd tidligere – for hun ble lyttet til. Denne gangen sa hun: «Jeg skal gjøre et verk som våre etterkommere vil fortelle om fra slekt til slekt». Hun nekter å si hva det er. Hun påkaller Herren og sier blant annet i sin lange bønn: «De vet ikke at det er du, Herre, som har makt til å gjøre ende på kriger.

Herren er ditt navn. Bryt deres styrke ved din makt, knus deres kraft ved din harme. For de har besluttet å vanære din helligdom».

Men nå gjør hun det som Morton så sterkt fordømte hos Dalila: Judit legger av seg sine enkeklær, vasker seg «og salver seg med kostbar salve», setter opp håret og ifører seg sine festklær og mange smykker. Judit er en meget vakker kvinne, og nå gjør hun seg «strålende vakker for å kunne dåre de menn hun møtte». Sammen med sin tjenestepike går hun om natten ned til fiendens leir, utstyrt med mat, olje, vin og det de ellers trenger.

Vaktene fører henne til Holofernes, som blir helt betatt av henne – og hun smigrer ham ettertrykkelig: «Hele verden vet at du er den dyktigste i hele riket, mektig og forstandig og en fremragende hærfører». Tre dager er Judit i leiren, og hver natt har hun fritt leide til å gå ut for å bade i kilden og be. Den fjerde dagen holder Holofernes et gjestebud. Judit blir buden, og Holofernes – som har «brent av begjær» siden første gang han så Judit – drikker altfor mye.

Walgermo kan få ordet her: «Festen tar omsider slutt, og alle går kvar til sitt. Berre Judit blir att hos Holofernes, som no er dauddrukken. Så utfører ho heltedåden som er blitt eit ynda emne i biletkunsten: Ho tar sverdet som står ved sengestolpen, og slår mot Holofernes' nakke av all si kraft. Den jødiske enka drep hærføraren på staden. Ho må slå to gonger for hovudet er hogd heilt av».

Og rimene til Petter Dass forklarer nokså tydelig hvorfor denne scenen er så populær i malerkunsten: «Den Haand der ham ven Kinde smuckt / Med yndig Mine klappet / Den haver Øyet på ham lukt / Og Hovedet afsnappet». «Afsnappete» hoder er både noe å gyse over og kan være en liten advarsel om hva som kan hende om man glemmer sine plikter.

*Landets nye dronning var jødisk,
men det visste ingen fordi hennes fosterfar
og onkel Mordekai hadde rådet henne til
å holde det hemmelig.*

Som tidligere nevnt finner Morton Judits handling rosverdig og patriotisk – fordi hun ikke ba om penger for det hun hadde tenkt å gjøre. På slutten av Judits bok står det: «Judit ga alle Holofernes' eiendeler, som folket hadde gitt henne, til tempelet som bannlyst gods». Judit var med på den store seiersfesten i Jerusalem. Assyrerne hadde flyktet da de oppdaget at Holofernes var drept. Judit dro hjem til Betylua. Hun ble 105 år gammel. «Og så lenge Judit levde og ennå i lang tid etter hennes død, var det ingen som våget å skremme israelittene».

ESTERS BOK

Judit beskrives altså som en heltinne når hun står med fiendens hode «afsnappet». I kontrast ser vi på Salome som en forbryterske når hun ber om Johannes Døperens hode. Men det er en annen historie.

REDDET FOLKET SITT FRA UTRYDDELSE: Kongens første-minister Haman gav ordre om at alle jøder i det veldige persiske riket skulle drepes. Ester brukte da sin posisjon som dronning til å redde både seg selv og folket sitt, og Haman ble avrettet. (Illustrasjon: «Ester avviser Haman», oljemaleri av Ernest Normand, 1888)

Morton – som bare brukte Judit som eksempel på en ekte patriot når han rakk ned på Dalila – har det travelt med å beskrive kanskje den aller største heltinnen, hun som reddet sitt folk fra utryddelse, nemlig Ester: «Esters bok løfter på en merkelig måte historiens forheng og lar oss se hva som hendte med beseirete folk i eksil».

Handlingen foregår denne gang i Persia, «et land hvor folket hater de fremmede innenfor sine porter og beslutter å kvitte seg med dem». Kong Ahasverus' førsteminister Haman ønsker å utrydde alle jøder i landet. «En forløper for Hitler» skriver Morton.

Den daværende dronningen var falt i unåde fordi hun ikke ville lystre kongens ordre om å vise seg for alle gjestene i et stort gjestebud. Kong Ahasverus (det antas at dette er den samme som Xerxes) trengte dermed en ny dronning. Han valgte den usedvanlig vakre og foreldreløse Ester. Landets nye dronning var jødisk, men det visste ingen fordi hennes fosterfar og onkel Mordekai hadde rådet henne til å holde det hemmelig.

Mordekai arbeidet på kongens borg i hovedstaden Susa, og kunne derfor informere Ester om ting som skjedde utenfor slottskretsen. Ester satte seg aldri opp mot kongen slik for-gjengeren gjorde. Utad var hun ydmyk, men hun viste et stort mot da kongens nærmeste rådgiver Haman sendte ut et kongelig skriv med ordre om at alle jøder i det veldige riket skulle drepes – etter at Mordekai hadde nektet å bøye seg for ham.

Hun inviterte kongen og Haman til et gjestebud hos seg, og skjenket dem fulle. Kongen, som fremdeles var betatt av Ester, sa han ville gi henne hva enn hun ønsket seg – om det så var halve riket hans. Men Ester ba ikke om noe den dagen, hun ba dem bare komme tilbake dagen etter.

«Då dei sat og drakk vin dagen etter, tok kongen opp att lovnaden om at Ester skulle få alt ho bad om. Denne gongen drista ho seg til å seie det som det var. Ho sa at ho var jøde, og fortalde om den lagnaden folket hennar hadde i vente: 'Har du godvilje for meg, konge, og er det etter din hug, så unn meg livet fordi eg bed om det, og unn folket mitt livet fordi eg ynskjer det'».

Dermed ble det Haman som endte i den galgen som var satt opp for Mordekai. Det kongelige brevet som var sendt ut kunne ikke tilbakekalles, men Ester sendte et nytt skriv hvor jødene ble oppmuntret til å gå løs på fienden. «Ester jubla då meldinga om det veldige blodbadet nådde henne, 75.000 perserar var døde. Mordekai stifta ein fest, den såkalla purimfesten, til minne om denne berginga. Denne festen blir feira den dag i dag».

DRONNING VASJTI

La oss avslutte med fortellingen om en kvinne som ble utstøtt og fornedret da hun levde, men som har fått sin oppreisning nå – etter mer enn to tusen år: Den persiske dronning Vasjti. Hun opptrer i begynnelsen av Esters bok. Det var hun som nektet å komme inn til kongens gjestebud – slik at hennes skjønnhet kunne beundres.

Morton har ingen tid å spandere på den avsatte dronning Vasjti, men det har til gjengjeld Walgermo: «Esters bok opnar med at Ahasverus held ein gigantisk borgfest for stormennene og provinsleiarane sine i den persiske hovudstaden Susa. Først festar dei i 180 dagar, så festar dei like godt i sju dagar til. (...) På den 187. dagen med fest, sjølv finaledagen, sender kongen bod etter dronninga si og byr henne å stige fram for gjestane hans med den kongelege krona på hovudet (...) Vasjti blir altså handsama som ei trofékone, som eit attråverdig objekt for alle dei viktige mennene i det persiske riket».

Her får bibelen overta: «Kongen ble meget forbitret, og harmen flommet opp i ham». Han samler de viseste, de som

De siste ordene får Kari Veiteberg:
«Vasjti blunkar lurt til meg. Ho er ei av desse kvinnene som har gått mot straumen og nekta å vere til berre for å tilfredstille mannen. Ein sjølskriven 8. mars-talar, spør du meg».

har greie på lov og rett. «Da tok Memukan til orde foran kongen og stormennene og sa: Det er ikke bare mot kongen dronning Vasjti har forbrudt seg, men mot alle fyrstene og folkene i alle de provinsene som står under kong Xerxes. (...) Si at Vasjti aldri mer må vise seg for kong Xerxes, og at kongen vil gi hennes dronningverdighet til en annen kvinne som er bedre enn henne. Når så det påbudet kongen sender ut, blir kjent i hele riket, så stort og vidt som det er, vil alle kvinnene vise sine ektemenn ære, fra den høyeste til den laveste».

De siste ordene får Kari Veiteberg: «Vasjti blunkar lurt til meg. Ho er ei av desse kvinnene som har gått mot straumen og nekta å vere til berre for å tilfredstille mannen. Ein sjølskriven 8. mars-talar, spør du meg».

Kilder: Bibelen (utgave med de apokryfiske bøker), Petter Dass: Samlede skrifter – bind 2 og 3 (1980), Henry Vollam Morton: Bibelens kvinner, norsk utgave (1956), Kari Veiteberg: Evas døtrer – om kvinner i Bibelen (2001), Kari Veiteberg: Bibelen på 200 sider – frå dei første sju dagane til verdas ende (2021) og Alf Kjetil Walgermo: Bibelens kvinner (2020)

NEKTET Å VÆRE «TROFÉKONE»: Den persiske dronningen Vasjti ble utstøtt og fornedret da hun levde, men har fått sin oppreisning etter mer enn to tusen år. (Illustrasjon: «Vasjti avviser Kongens invitasjon», oljemaleri av Edwin Long, 1879)

SKJØNNHET SOM VÅPEN: Kong Ahasverus trengte en ny dronning etter at Vasjti var falt i unåde, og valgte den usedvanlig vakre og foreldreløse Ester. (Illustrasjon: «Dronning Ester», oljemaleri av Edwin Long, 1879)

Bibelens ættesøge

ABRAHAM HØRTE PÅ SARA:
«Du skal høre på alt det Sara sier til deg» er Guds befaling til Abraham. Illustrasjon: «Abrams rådfører seg med Sarah», akvarell av James Jacques Joseph Tissot)

Israelfolkets mor

Jan Rantrud er teolog, bibeloversetter, forfatter, komponist og nå pensjonist. Han bodde i Israel i en lengre periode som ansatt i Israelsmisjonen. I senere år var han høyskolelektor på NLA Høyskolen. Han snakker hebraisk, er spesialist på Det gamle testamentet, og har vært medlem av Midtøsten-baserte samarbeidsfora for kristne, muslimer og jøder.

«Du skal høre på alt det Sara sier til deg» (1. Mos. 21:2) er Guds befaling til Abraham, som kalles de troendes forbilde.

TEKST: JAN RANTRUD

Våre lærebøker kaller familiehistoriene fra kapittel 12 i 1. mosebok for Patriarkhistorien. Patriark betyr «ledende far», med hevisning til mannfolkene Abraham og Isak og Jakob og Josef. Dette sier mer om de som har skrevet lærebøkene enn det sier om teksten i bibelskriftene.

De som skrev ned dette, og de som leste det først som sin egen familiehistorie, kalte det derimot for «Sefer ha-imahot», som betyr «mødrenes bok». For teksten handler mest om damer som Sara, Hagar, Rebekka, Rakel, Lea, Dina, Tamar og noen til. De

var alle slags typer. Noen snille og gode og noen moralsk tvilsomme. Noen ble husket med stolthet, andre ble glemt. Akkurat som oss. Fordi Bibelen handler om virkelige mennesker som faktisk har levd liv som vi andre er resultatet av.

BRODERMORDERENS KONE

Vi ser først på et par av de glemte og anonyme. Vi vet for lite om hvordan de faktisk hadde det i livene sine. I 1. Mosebok kapittel 4 står det om at Kain slo ihjel Abel og hva som skjedde med Kain etterpå. Kain flyktet til landet Nod, og der giftet han seg og fikk etter-

kommere. Vi kan bare lure på hvordan fru Kain opplevde å være gift med en som var landsforvist for å ha drept sin egen bror.

Fra kapittel 6 til 9 leser vi om Noahs ark og syndfloden. Noah hadde en kone som vi ikke har navn på, men som fødte ham tre sønner. Hvis vi leser historien om Noahs vingård i kapittel 9 vers 20-27 bør vi tenke litt over hva fru Noah synes om mannen sin etter at han hadde drukket seg sørpe full, skjemt seg ut for hele familien og forbannet etterkommerne. Virkelige liv er ikke bare enkle.

Det vi leser om i kapittel 19 om Lots kone og døtre hjelper jo egentlig heller ikke noe særlig. Fru Lot ble til en saltstøtte nede ved Dødehavet, og de to døtrene begikk incest med sin far. Historien er slett ikke pen, og skal vel fortelle om hva israelittene syntes om noen av sine nabofolk. Politikk har aldri vært bare pent.

ARV OG EIENDOM

Både i denne og andre historier kan vi få litt hjelp fra de bibelske språkene. Ord som sønn, datter, bror og søster kan ofte egentlig bety arving/medarving – uavhengig av biologisk slekt. Folk var tross alt mer opptatt av arv og eiendom enn av genetikk og biologi.

Men så får vi snakke litt om de som har navn. Når en israelittisk og jødisk far skal velsigne barna sine på sabbatskvelden, sier han til sønnene: «*Måtte du bli som Efraim og Manasse*». Dette

Saras store problem er at de ikke har barn. Barn og svigerbarn var pensjonsordningen på en litt mer direkte måte enn hos oss.

var de to stammene i Israel som fikk størst landområde, og det er en fin tanke at sønnene skal få det like stort og fint i livet.

Men døtrene får høre: «*Måtte du bli som Sara og Rebekka og Raket og Lea*». Når vi leser om dem, ser vi hvordan de hele tiden manipulerte, trikset og lurte mennene sine slik at de alltid til slutt fikk det som de ville.

Mannfolkene sto igjen og klødde seg i hodet og lurte på hva det egentlig var som hadde skjedd. Disse damene skal altså være døtrenes forbilder. Så får kommende svigersønner bare klare seg som best de kan.

SARAS GRUNNPENSJON

«Du skal høre på alt det Sara sier til deg (...)» står det i kapittel 21 vers 12. Det er Guds befaling til hennes mann, så han må bare adlyde.

Sara heter først *Sarai*, og begge navnene betyr fyrstinne. Litt av et navn å få, og Sara lever godt opp til det. Hun er gift med *Abraham* – som først heter *Abram* – og hun følger med ham på

deres lange reise fra Ur i Kaldea til nord i Syria og videre til Israels land – med en dramatisk liten avstikker hvor de må til Egypt som klimaflyktninger.

Hun er allerede godt opp i årene når hun og mannen reiser ut fra Ur i nåværende sør-Irak til et land de vet lite om. Saras store problem er at de ikke har barn. Barn og svigerbarn var pensjonsordningen på en litt mer direkte måte enn hos oss.

Det hun gjør, er å befale mannen sin å gå inn til slavekvinnen Hagar for at barnet hun føder skal regnes som Saras grunnpensjon: «*Hør på meg: Herren har hindret meg i å føde barn. Gå nå inn til slavekvinnen min! Kanskje får jeg en sønn ved henne*» (1. Mos, 16:2).

Abraham adlød, og en gutt som heter Ismael blir født. Men senere får gamle Sara selv et barn – Isak, og forholdet mellom de to halvbrødrene har vært opp og ned gjennom hele historien. I dag regner jødene seg som etterkommere av Isak, og araberne regner seg som etterkommere av Ismael. Dagens forhold mellom de to nære slektene hører vi om i nyhetene hver dag.

ISRAELFOLKETS MOR

Sara herser med Hagar og ler av Gud – men følger mannen sin mens han blir rik og mektig, overviner fiender og gjør avtaler med konger. De lever som beduiner, et ord som betyr vandrer/omstreifer, bor i telt, har husdyr og er ustanselig i konflikt med fastboende bønder. Det leser vi også om svært mange steder i dag.

Da Sara døde, ble hun gravlagt i Hebron på den nåværende Vestbredden – på samme sted som Abraham og flere av etterkommerne deres. Nå er det der hvor striden og fiendskapet mellom Isaks og Ismaels etterkommere er kanskje hardeste og bitrest. Vi forstår ingenting av den konflikten i dag om vi ikke kjenner historien om Sara og Hagar og deres etterkommere fra 1. Mosebok av.

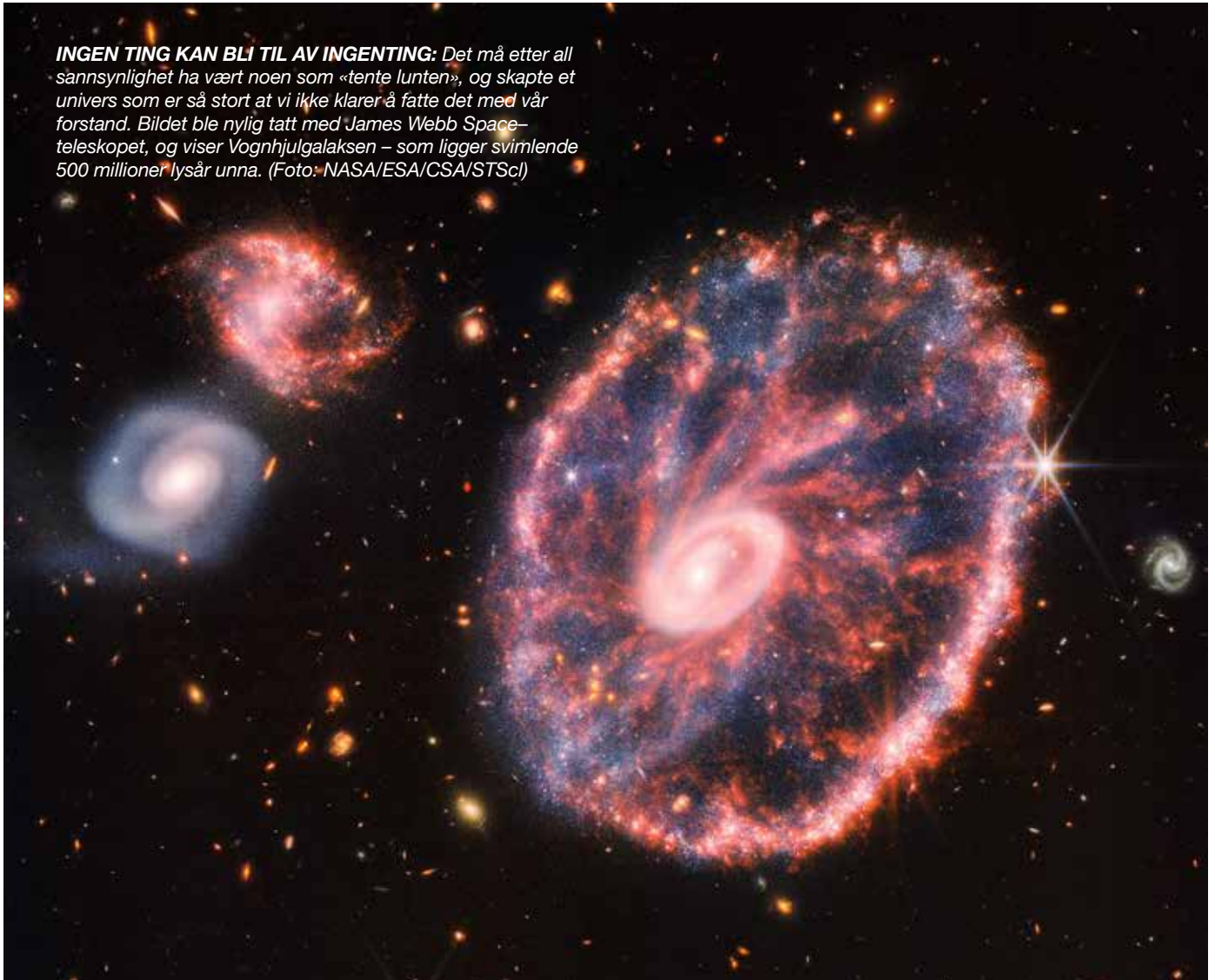
Sara er hele Israelfolkets mor på samme måte som Abraham kalles de troendes forbilde. Hva kan til slutt sies oppsummerende om forholdet mellom de to? Det siterte bibelverset over fortsetter slik: «*Og Abram hørte på det som Sarai sa*».

SIKRET PENSJONEN: «*Herren har hindret meg i å føde barn. Gå nå inn til slavekvinnen min! Kanskje får jeg en sønn ved henne*» (1. Mos, 16:2) befalte Sara. Illustrasjon: «*Sara viser Hagar frem for Abraham*», oljemaleri av Matthias Stomer, ca. 1630)

Evangelisk essay

INGEN TING KAN BLI TIL AV INGENTING: Det må etter all sannsynlighet ha vært noen som «tente lunten», og skapte et univers som er så stort at vi ikke klarer å fatte det med vår forstand. Bildet ble nylig tatt med James Webb Space-teleskopet, og viser Vognhjulgalaksen – som ligger svimlende 500 millioner lysår unna. (Foto: NASA/ESA/CSA/STScI)

Kjenner du veien til fred med Gud?

Hva er problemet egentlig, har mennesket noe utestående med Gud?

Kanskje problemstillingen er fremmed og irrelevant for deg dersom du ikke tror på en gud? I så fall, la være å lese videre. Men skulle du likevel lese videre – og forundrer deg – så gi meg et ord. Da kan vi kanskje sammen hjelpe hverandre frem til større klarhet.

TEKST: TOR D HANSON

Det er en kjensgjerning at mange tror det finnes en gud, en Gud med stor G, som har skapt himmel og jord, ja alt som eksisterer. Det er egentlig en ganske logisk slutning at det er slik, tenker jeg.

Men én ting er mer forunderlig: Det at det eksisterer en tilværelse i stedet for ingenting. For den menneskelige forstand virker det fornuftig å tenke at ingen ting kan bli til av ingenting. Men nå vet vi at det eksisterer et enormt stort

materielt univers av galakser, soler, planeter og andre kosmiske legemer, så svimlende stort i utstrekning og antall at intet menneske har maktet å få den store oversikten.

HVEM «TENTE LUNTEN»?

På en liten klode i denne enorme virkeligheten befinner vi oss, prisgitt en del fysiske og ikke-fysiske betingelser vi ikke helt rår med. Universet kan ha eksistert bestandig, men dette strider mot astrofysikernes gjeldende teori om det store smellet – «big bang» – som satte det hele i gang for ca. 13,7 milliarder år siden. Det strider også mot fysiske teorier innen det feltet som forskerne kaller termodynamikk.

Mennesket ville bli Gud lik. Dermed oppsto et fiendskap med Gud som har heftet ved menneskeslekten til denne dag.

Men hvem «tente lunt» den gangen? Hvis ingen gjorde det, ville vi vel neppe vært her i dag. Da ville det ikke vært noe smell, og problemstillingen jeg tar opp her, ville vært uinteressant, i hvert fall for oss mennesker. Så det må etter all sannsynlighet ha vært noen som «tente lunt».

Jeg tror at denne «noen» er en superintelligens som er evig-eksisterende hinsides det mennesker kan begripe og fatte av rom- tids- og evighetsperspektiver. Denne «noen» behersker og kontrollerer den materielle virkelighet så vel som den ikke-materielle virkelighet, og er en person som opererer både innenfor og utenfor den menneskelige erfaringsfare, et såkalt transcendent vesen. Jeg tenker at dette vesen er identisk med den kristne gud, han som i vår trosbekjennelse kalles Den Hellige Treenighet: Fader, Sønn og Hellig Ånd.

DA GUD BLE MENNESKE

Vår Gud er en gud som åpenbarer seg. Kristendommen er en åpenbaringsreligion. Det vi kan vite om Gud er åpenbart for oss gjennom naturen. Gud har selv lagt det åpent fram. Hans usynlige vesen – både hans evige kraft og hans guddommelig-het (opphøyethet og suverenitet) – har menneskene fra verdens skapelse av kunnet se og erkjenne av hans gjerninger.

For Gud er den som har laget naturlovene. Han har også laget de moralske og etiske lovene som vi finner i Bibelen, og som er oppsummert i de ti bud. Han har satt det hele i system slik at det ikke blir kaos. Han har gjort dette for at vi skal ha forstand til å forvalte jorden rett, og ha evne til å elske Gud og vår neste til gagn for oss alle. Så tydelig er dette åpenbart at mennesket har intet påskudd eller unnskyldning for å mene noe annet.

Men den aller klareste gudsåpenbaring finner vi i den historiske personen Jesus Kristus, identisk med Sønnen i Den hellige Treenighet. Om han skriver evangelisten Johannes (en av Jesu disipler) at Jesus har vist oss hvem Gud er, og vi tror at Jesus er sann Gud og sant menneske, det vil si den inkarnerte Gud.

For i personen Jesus Kristus trer Gud inn i verden som menneske. Dette er det klareste tegnet på at Gud ikke er en tilbaketrukket gud, men en gud som ønsker fellesskap med menneskene han har skapt. Gud elsker menneskene så høyt og identifiserer seg med menneskene så sterkt at han velger å bli menneske selv.

DET GLADE BUDSKAPET

Så tilbake til spørsmålet i innledningen: Har mennesket noe utestående med Gud? Ja, faktisk. En gang veldig tidlig i menneskehetens historie kom mennesket på kant med Gud. Mennesket, skapt med fri vilje, og som en evig skapning, gjorde opprør og trosset Guds bud. For mennesket ville bli Gud lik. Dermed oppsto et fiendskap med Gud som har heftet ved menneskeslekten til denne dag.

Dommen og straffen for dette var dødelig. Mennesket måtte sone med døden. Så er det Jesus i tidens fylde kommer og frambringer den fullkomne soning når han drepes uskyldig og dør på korset. Han utsletter fiendskapet, og gir mennesket evig liv tilbake når han reises opp av graven tidlig påskemorgen. Dermed ligger veien til fred med Gud åpen.

Dette er evangeliet, det glade budskapet. Den som griper dette, vender om i tro på Jesus og lar seg døpe, har funnet veien og sluttet fred med Gud. Vedkommende har dermed gått fra død til evig liv. Den som ikke tror på Jesus, forblir under dommen.

Det vi kan vite om Gud er åpenbart for oss gjennom naturen. Gud har selv lagt det åpent fram.

Det er umulig i en kort artikkel i menighetsbladet å gå i detalj i det som kalles Jesu soningsverk og livet med Jesus. Men den som føler for det, må gjerne ta kontakt. Så kan vi sammen trenge dypere inn i Guds mysterier.

I ÅSANE KIRKE

Babysang for de minste

Mandag og torsdag kl. 12.00

Kom og bli med på babysang i det flotte kirkerommet i Åsane kirke! Sammen synger vi velkjente barnesanger og regler. Sangene gjør vi levende ved hjelp av bevegelser og sansestimulering.

Aktiviteter for de større

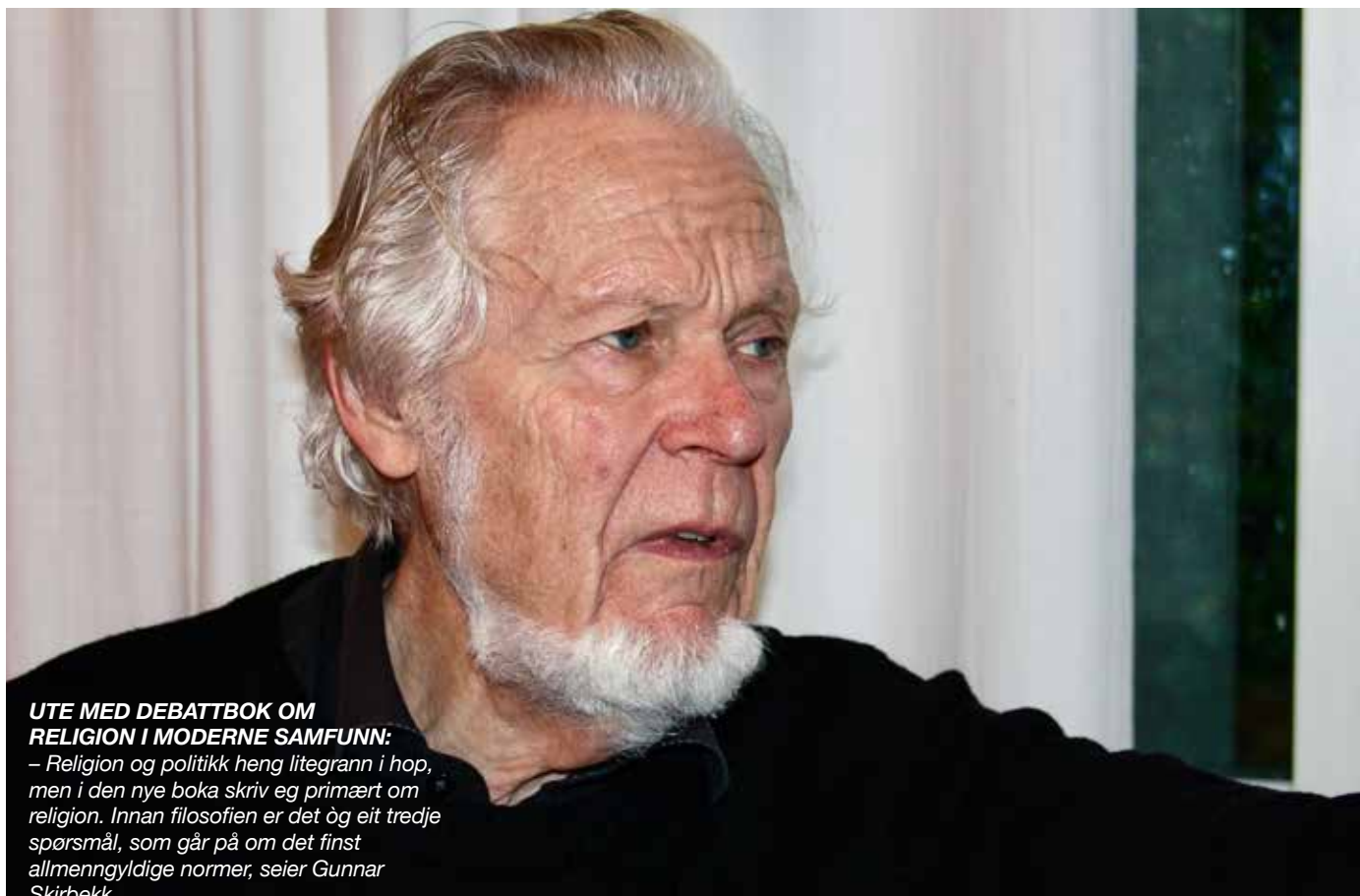
Stjernegruppen for 4- og 5-åringer. Formingsaktiviteter
Leker og materiell Lekerom og gymrom
Snekkerbod

Andre aktiviteter og fellesarrangementer

Felles samlingsstund	Åpen familiedag
Karneval og julefest	Internasjonal dag
Turdager/utflukter	Spennende temaer fra årsplanen

Se vår hjemmeside www.aasanemenighet.no og Stjernen Åpen barnehages Facebook-side. Her finner du info om hva som skjer i tiden som kommer. Har du spørsmål? Kontakt styrer Kate Bølstad: 917 24 471. Hjertelig velkommen!

Universets største mysterium

UTE MED DEBATTBOK OM RELIGION I MODERNE SAMFUNN:

– Religion og politikk heng litegrann i hop, men i den nye boka skriv eg primært om religion. Innan filosofien er det og eit tredje spørsmål, som går på om det finst allmenngyldige normer, seier Gunnar Skirbekk.

– Det at vi blir født står for meg som meir og meir forunderleg. Ikkje at vi døyr. Om det finst *eitt* mysterium i dette universet, så er det dét at eit menneske kan oppstå, seier filosofen Gunnar Skirbekk – som i fjor kom ut med boka «Religion i moderne samfunn».

TEKST OG FOTO: MAGNE FONN HAFSKOR

Dersom du har teke *examen philosophicum* (eller førebuaande, som det heiter i daglegtalet) ein gong i dei siste tiåra, så har du heilt sikkert vore gjennom boka «Filosofi-historie» – skriven av filosofiprofessor Gunnar Skirbekk. Denne er trykt i over 100.000 eksemplar berre i Noreg, og er i tillegg omsett til 17 ulike språk.

No er ikkje dette den einaste boka 85-åringen har skrivne – Wikipedia listar opp heile 57 titlar i kronologisk orden. Den siste i rekka heiter «Religion i moderne samfunn», og kom ut på Dreyers forlag i fjor haust.

– Den første boka mi kom ut i 1958. Det var 13 år etter krigen – eg var åtte år då freden kom, så alt eg hugsar var okkupasjonen, fortel Skirbekk, som fylte tre år to dagar før krigen kom til Noreg.

– Eg vil ikkje sei *krigen* – for krig, det var det i Finnmark, men det var ikkje krig der eg vaks opp. Men det var tyske soldatar overalt. Kvar niande person i fedrelandet gjennom fem år var ein ung tysk soldat. Det er ganske mykje. Det var ei kriseoppleving.

DET VONDES PROBLEM

– Sånn i ettertid, når ein veks opp, så var det å ta stilling til det som hadde skjedd, og då handla det om «det vondes problem» – som liksom er to spørsmål, fortset han.

– Det er sjølvsagt det religiøse; at dersom Jahve kan intervernere i historia – kvifor gjorde han då ingenting med det grusomme som skjedde i Auschwitz. Det vert kalla *teodicé*-problemet.

Store norske leksikon (snl.no) omtalar dette som forsøk på å løyse spørsmålet om korleis det vonde i verda kan sameinast med trua på ein god og allmeiktig gud. Omgrepet er sett saman av dei greske orda for gud (teo) og rettferd (dicé). Temaet står sentralt i Jobs bok i Det gamle testamentet.

– Men det er naturlegvis òg eit politisk spørsmål, som handlar om korleis dette kunne skje og korleis skal vi kunne unngå at det skjer igjen – så dermed fekk vi to hestar å ri på. Det var kriseoppleving på begge plan – både på det meir ideologiske og på det religiøse – så det var nok det som sette det heile i gang for meg.

SATAN SLÅR JOB MED VONDE BYLLAR: I Jobs bok i Det gamle testamentet møter vi den gudfryktige og rettferdige Job. Satan utfordrar Gud til å ta bort all Jobs rikdom og alle hans barn for å teste om han likevel vil elske Gud. (Maleri/teikning av William Blake frå 1826).

I den nye boka viser han òg til jordskjelvet i Lisboa 1. november 1755, der kanskje så mange som 70.000 menneske omkom. Jordskjelvet fekk både teologar og filosofar til å spørje seg korleis ein allmechtig gud kunne tillate ei slik stor ulukke i hovudstaden til eit katolsk land.

– Små vonde ting kan ein liksom forklare – det kan skuldast vår frie vilje, kanskje vi gjorde dumme ting, kanskje vi lærte noko av det – mens større hendingar som jordskjelv, tsunamiar og storbrannar der mange folk døydde – kva var poenget med dei?

– Vi har konflikthar i dag òg – sjå berre på kva som skjer i Ukraina no – og vi veit enno ikkje kva klimakrisa kan føre med seg av konflikt og krig. Som eg sa, så handlar dette både om religion og politikk. Dei to heng litegrann i hop, men i den nye boka skriv eg primært om religion. Innan filosofien er det òg eit tredje spørsmål, som går på om det finst allmenngyldige normer. Det er slike ting som gjorde at eg tok til å jobbe med dette.

«DEN DÅRKTIGE GUD»

– **I den siste boka di skriv du òg om det meiningslause i at enkelte religionar legg ned forbod mot å innta enkelte typar kjøt.**

– Åja – det er dét at du kan eta dyr som seier «bæ», men ikkje dyr som seier «nøff». Altså, det synest eg er helt greit, for kjøt skal ein helst ikkje eta uansett. Men dersom ein seier at det er på grunn av Jahve, Gud eller Allah – altså, det er mange problem i samfunnet i dag med svelt, overfolking og klimakrise – då tenker eg at dersom den som styrer det heile er så vindskeiv at vedkomande trur at det viktige er korleis menyen eller klesdrakta er, så må jo dette vere blasfemisk – for då må ein jo tru at den som sit der oppe ikkje skjønar kva som føregår.

– **Er det dét du kallar den dåraktige Gud?**

– Nettopp. Det der er utilsikta blasfemi – altså, ikkje dersom du seier at det er tradisjon, men i det du argumenterer

religiøst for det. Då får du fram det dåraktige ved det, og dét synest eg er underkommunisert. Det andre eg meiner går på dei som steinar og drep folk i Guds namn. Kva slags Gud er det? Altså, då må ein jo sei at denne guden ter seg som ein satan – slik at monotisme kan bli sagt å slå over i monosatanisme. Ingen barmhjertig og god gud kan stille seg bak slike handlingar.

– **Den guden som vi møter i Det gamle testamentet utrydda heile folkeslag på ein dårleg dag.**

– Ja, og kvifor skal vi akte og ære ein slik gud. Men altså, der har det jo skjedd ting. Moderne kristendom har arbeidd med det vondes problem, og folk har stadig bruk for meining og trøyst. Hugs at religiøsitet òg er undring over at vi er og at verda er.

KVA ER LIVET?

– **Vitskapen aleine kan heller ikkje gje svar på alle ting. Den kan forklare korleis livet er bygd opp, men ikkje kva liv er.**

– Nettopp, og ikkje minst at livet er. Det rare er jo at vi er her; at verda er her. Det å vere menneske i dette rare universet – både med sine gode og sine triste sider – er jo heilt forunderleg. Eg trur ikkje at religiøsitet vil bli borte, men den vil kanskje endre seg med tida. Vi snakkar om onsdag og torsdag, men det er ingen som lengre trur på Odin og Tor, seier han.

På slutten av boka tek han opp tre ting som han synest at vi gjerne skulle hatt meir av. Det eine er undring, det andre er «skikkeleg teologi» med tolking av tekst, og det tredje er det religiøse språket.

– Det siste handlar om det å få ordlagt respekt og ærefrykt for sårbart liv. Det er ikkje for ingenting at prestane kjem inn når vi er i sorg, seier han.

Skirbekk viser her til Hans Kristian Amundsen, som var rådgjevar og taleskrivar for Jens Stoltenberg då han var statsminister. I dagane etter terrorangrepet 22. juli 2011 stod han bak fleire av dei no velkjende formuleringane. Amundsen, som døydde sommaren 2018 berre 58 år gamal, skriv om denne tida i boka «Vi er et lite land, men et stort folk» (Juritzen forlag, 2018).

JORDSKJELVET I LISBOA: Kanskje så mange som 70 000 menneske omkom og heile byen blei lagd i ruinar då Portugals hovudstad blei råka av eit kraftig jordskjelv 1. november 1755. Dette samtidige koparsticket viser både tsunamien i hamneområdet og dei mange brannane som herja i byen. (Koparsticket inngår i samlingane til Museu da Cidade, Lisboa)

– Jens Stoltenberg måtte då stå fram og halde tale om det som hadde skjedd. Han er jo økonom, så det er ikkje hans språk. Amundsen kom frå eit læstadiansk miljø, så han hadde eit språk for å snakke om sorg. Altså, økonomens språk er for tørt og innskrenka til å kunne snakke om eksistensielle ting. Du kan sjølvsagt sei at dikting, litteratur og filosofi kan gjere noko av det same.

– **Musikken òg; den strekker seg jo forbi språket.**

– Absolutt. Musikk inngår, men den er jo ein del av mysteriet. Kor kjem musikken frå? Den er kanskje det flottaste og mest forunderlege kulturuttrykket. Under det tredje punktet kunne eg òg sagt song og allsong, og der har du overgangen til musikken, poengterar han.

– For å avrunda det siste poenget der, så viser alt dette overgangen mellom religion og kultur – som er tett og viktig og interessant på haugevis av måtar. Ta berre det å ha eit felles ritual å samlast rundt. Det er noko som kan styrke samhaldet og hjelpe med å kome over sorga.

– Det filosofien *ikkje* har og som religionen har er at det òg inngår ein rituell praksis i sjølv språket – i måten det blir snakka på. Dét treng ein òg for å kunne leve i det usikre og av og til kriseramma og vanskelege samfunnet. Så eg trur ikkje på den tesen om at religionen blir borte. Derimot trur eg at religionane vil endre seg, og dersom det er ein gud som har skapt det heile, så får vi berre håpe, kvar og ein av oss, at han tek vare på oss.

UNIVERSETS STØRSTE MYSTERIUM

– **Trass innhaldet så er den siste boka di ganske lita?**

– Boka i seg sjølv er ikkje så omfattande. Eg har gått ut frå at folk har dårleg tid, så den er ganske kompakt – men med veldig mange fotnotar til dei som vil ha referansar. I tillegg har eg skrive boka slik at ho kan bli lesen frå ende til annan tvers igjennom – men igjen slik at folk som har dårleg tid skal kunne lese kvart kapittel for seg. Det siste inneber at det kan bli ein del overlapping. Det er vanskeleg å få både i pose og sekk.

– **Du brukar òg mykje humor i boka. Er det fordi det fell deg naturleg, fordi temaet i seg sjølv skaper mykje humor – eller har du brukt det som eit medvite verkemiddel?**

– Nei, det er vel for at det skal vere kjekt for den som les, men det er òg ein måte å frisetje lesaren på – at ein ikkje bankar poenga inn.

– **Humor er jo noko som set tanken fri.**

– Det er nettopp det som er poenget. Takk, det var ei god formulering. Altså, det er noko med at det fristiller. Eg er feilbarleg, andre er òg feilbarlege.

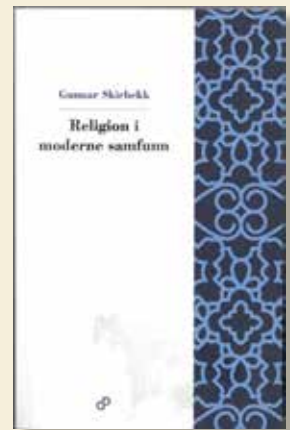
– **Ein ting eg har tenkt å spørje deg om er kvifor døden ikkje er tema i boka. Den er jo òg ein viktig del av temaet. Det er jo den heile livet spelar seg ut mot.**

– Altså, det temaet er sterkt inne i den første boka mi, «Nihilisme», som eg gav ut då eg var 21 år gamal. Det er ikkje

Fakta

Gunnar Skirbekk

- Gunnar Skirbekk (f. 1937) tok magistergraden i filosofi om Heidegger sin teori om sanning, drøfta i eit kritisk perspektiv (Universitetet i Oslo, 1962).
- Deretter byrja han som hjelpe-lærer ved Filosofisk institutt i Bergen. Han vart professor i vitkapsfilosofi same stad i 1979, og grunnla Senter for vitkapsteori i 1987.
- Skirbekk har på norsk mellom anna gjeve ut *Nihilisme?* (1958), *Nymarxisme og kritisk dialektikk* (1970), *Ord* (1984), *Til djevelens forsvar og andre essay* (1987), *Vit og vitenskap* (1998), *Den filosofiske uroa* (2005) og *Norsk og moderne* (2010).
- Mest kjend er læreboka *Filosofihistorie* (1970). Den siste utgåve så langt (2007) har òg bidrag frå Anne Granberg, Cathrine Holst og Rasmus Slaattelid.
- I fjor haust kom han ut med debattboka *Religion i moderne samfunn*, der han skriv om nokre av dei mest omdiskuterte tema her i landet dei siste åra.

NY DEBATTBOK: Gunnar Skirbekk skriv om nokre av dei mest omdiskuterte tema her i landet i dei siste åra. (Dreyer Perspektiv, 2021)

så sterkt inne her, og det har nok med det å gjere at her handlar det meir om religion i moderne samfunn og mindre om det eksistensielle. Det blei jo sagt at den første boka mi var eksistensfilosofisk – ålreit, eg visste ikkje kva det var, men der var døden inne på ein heilt annan måte enn her.

– **Men utan døden så hadde vel religion nesten ikkje vore naudsynt?**

– Det er klart at det har med jordelivet å gjere og dramatikken i det heile. Når vi seier at det er krise, så er det ikkje berre fordi folk får vanskelege liv – men òg at folk kan miste livet, med massedød og tragediar av ulike slag. Nei, døden ligg nok under her òg, men du har rett i det at det ikkje er fokus i denne boka.

– **Det må vere litt spanande å lese den unge Skirbekk, som skreiv om døden den gongen – 21 år gamal. Skulle du skrive om døden i dag, så ville det nok vore eit heilt anna perspektiv på den.**

– Det kan du sei. Det er jo underleg at eg framleis lever. Ein student kom bort til meg og sa «å, lever du ennå?». Det at vi blir født står for meg som meir og meir forunderleg. Ikkje at vi døyr. Det at eit menneske kan oppstå – det synest eg er eit under. Om det finst *eitt* mysterium i dette universet, så er det ikkje berre det at det er liv, men dét at eit menneske kan oppstå.

Ein lengre versjon av dette intervjuet er tidlegare publisert i Bergensmagasinet.

Visste du dette om nattverd?

Mange ønsker å bruke kirken når de store ting i livet skal markeres. Kirkens oppdrag er å være til stede slik Jesus er til stede for oss i våre gleder og sorger. Gjennom dåp, nattverd, konfirmasjon, vielse og gravferd kommer dette til uttrykk i hver lokale menighet. Først skrev vi om dåpen. Nå er det litt om nattverden.

AV SENIORPREST BØRGE RYLAND

Nattverd er det ene av to sakrament i vår kirke. En hellig handling innstiftet av Jesus der Guds usynlige nåde blir gitt gjennom det synlige tegnet som er brød og vin.

Nattverden er ikke en engangshandling slik dåpen er, men er ment å være næring for det livet som ble skapt i dåpen, tros- livet. Med andre ord noe som hører naturlig med til å leve som en kristen. Derfor er det mulig å gå til nattverd i de aller fleste gudstjenestene i menigheten. Nattverd er også mulig å få for dem som har vanskelig for å komme til kirken. Da kan menigheten kontaktes, og en prest kan komme på besøk.

NATTVERDSOBLATER: Brødet er formet som en mynt, og kalles «oblat». De er glutenfrie, uten hevingmiddel og er altså «usyret» brød. (Foto: Photos for Class)

Innstiftelsesordene ble gitt av Jesus, som midt i den jødiske påskefeiringen gav oss nattverden, den første skjærtorsdagskvelden: «Vår Herre Jesus Kristus, i den natt da han ble forrådt, tok han et brød, takket, brøt det, gav disiplene og sa: Ta imot og spis! Dette er min kropp som gis for dere. Gjør dette til minne om meg. Likeså tok han begeret etter måltidet, takket, ga dem og sa: Drikk alle av det! Dette beger er den nye pakt i mitt blod, som utøses for dere så syndene blir tilgitt. Gjør dette så ofte som dere drikker det, til minne om meg» (Matt 26,26-28).

HELE LIVET, MEN UTEN ALDERSGRENSE

Det er ikke lenger satt noen nedre aldersgrense for å delta i nattverden. Barna skal være i følge med trygge omsorgspersoner, som oftest er det foreldrene. Det er tre viktige ting som hjelper oss til å bli glad i nattverden:

1. Ordene. Bibelens ord der Jesus inviterer oss. Liturgiord og uttrykk. Salmesangenes tekster.
2. Brødet og vinen. Vi får ta imot brødet og vinen i den tro at det er Jesus selv vi da tar imot.
3. Fellesskapet. Der møter vi Jesus og der møter vi medkristne som tar imot nattverden.

Gjennom alt dette forstår både barn og voksne mer enn vi kan uttrykke i ord. I liturgien sier vi: Stort er troens

mysterium. Både dåp og nattverd handler mer om å være grepet enn å begripe.

BRØDET OG VINEN

Det er kun et lite stykke brød og en liten mengde vin som blir gitt i nattverden. Brødet er formet som en mynt og har som mynter en figur på seg. Figuren er Jesus på korset eller kun et kors. Et slikt brød kalles «oblat». De er glutenfrie, uten hevingmiddel og er altså «usyret» brød.

Det usyrede brødet henspiller på den gang da jødefolket i hast rømte fra Egypt og ikke hadde tid til å la brødet heve. Jesus gir oss seg selv som løsepenge, for å kjøpe oss fri fra synd og skyld.

Vinen kan være rødvin eller hvitvin. Det vanligste er alkoholfri vin, men noen har alkoholsvak vin. Vinen henspiller på at Jesus døde for å gjøre opp for våre synder og gav sitt blod for at vi skulle få leve. Slik et lam ble slaktet for å gjøre opp for menneskers synd i Det gamle testamentets tid.

ET GLEDENS MÅLTID (GRESK: EVKARISTI)

Etter måltidet oppsummerer presten nattverden med følgende ord: «Den korsfestede og oppstandne Jesus Kristus har nå gitt oss sin kropp og sitt blod som han gav til soning for alle våre synder. Han styrke oss og holde oss oppe i en sann tro til det evige liv. Fred være med dere».

Så er det den levende og oppstandne Jesus vi møter i nattverden. Han som seiret over døden og synden. Den seieren blir vår når vi tar imot nattverden.

KAN JEG GÅ TIL NATTVERD?

Nattverden har opp gjennom årene ikke alltid vært et gledens måltid. Mange har tenkt at de ikke er gode nok, men skulle gjerne kunne deltatt. Men frykten for hva andre måtte tenke om dem, holder dem tilbake. Da blir nattverden et måltid der det deles ut pokaler for et vellykket og godt liv. Det er å snu ting på hodet.

Nattverden er nettopp for dem som strever med livet sitt, og trenger den kjærlighet og nåde Jesus har å gi. Jesus inviterer og vi få komme som den vi er. Det handler om tilgivelse og fellesskap, og ikke om å kjøpe seg frihet til å leve i strid med Guds vilje. Kom, for alt er ferdig!

KIRKELIGE HANDLINGER

Mange ønsker å bruke kirken når de store ting i livet skal markeres. Kirkens oppdrag er å være til stede slik Jesus er til stede for oss i våre gleder og sorger. Gjennom dåp, nattverd, konfirmasjon, vielse og gravferd kommer dette til uttrykk i våre lokale menigheter. Først ut er dåpen, vårt første møte med kirken.

Nye medarbeidere i Salhus kirke

Dette skoleåret får vi to ungdommer fra Bibelskolen i Grimstad (BIG), som vil ha ettåringstjeneste hos oss i Salhus kirke. De heter Katarina Markhus og Miriam Sundfjord.

TEKST: HANNE Z ØLBERG

Katarina er fra Mjølkeråen/Åsane og kanskje allerede kjent for noen. Miriam er fra Fusa kommune.

Helen og Per Toppe stiller en flott leilighet i Toppevegen til rådighet, så jentene får bo godt. I løpet av sommeren er det framskaffet møbler fra gode folk i menigheten, og Kristi har vært på handel og skaffet ting de trenger på kjøkkenet.

Jentene skal være med i det meste av det vi har av arbeid blant barn og unge i menigheten. .

I konfirmantarbeidet blir de viktige hjelpere for Amund og Hanne. De skal bidra i barnekoret, på søndagsskolen, på fredagsklubben/nattkafeen i Hordvik og på Liv og Leven. De blir også gode hjelpere for Elise

på breddesamlinger og familiegudstjenester i løpet av året. Noen uker innimellom skal de til Grimstad for å få undervisning med de andre som har ettåringstjeneste.

Når dette menighetsbladet kommer

ut, er de vel innflyttet og allerede godt i gang med aktiviteter. Vi ønsker dem velkommen og håper de vil trives i staben og menigheten. Ta vel imot Miriam og Katarina når dere treffer dem!

NYE ANSIKTER: Miriam Sundfjord (til venstre) og Katarina Markhus skal være med i det meste av det vi har av arbeid blant barn og unge i menigheten. (Foto: Magnar Børnes)

Nytt fra Menighetsrådet

Nytt piano i kirken

Mange som synger i Salhus kirke har skrytt over kirkens svært gode akustikk, og da vil vi også gjerne at de skal ha gode instrumenter til både salmesang, korsang og solosang. Etter at Salhus kirke fikk sitt nye orgel for få år siden har tanken om å kjøpe inn et bedre piano til kirken har vært diskutert flere ganger. I vurderingen av nytt instrument kom vår kantor over et spennende, pent brukt, Grotrian Steinweg-piano som han anbefalte til kirken. Menighetsrådet kunne nok tenkt seg noe mer betenkingstid før en måtte gjøre vedtak om innkjøpet til nesten 90 000 kroner, men da flere var interessert i dette instrumentet vedtok menighetsrådet på sitt møte 21. juni å slå til! Menigheten har oppsparte midler til dette, så innkjøpet vil ikke gå ut over planlagte tiltak i menigheten. Nå er pianoet på plass og vi kan bare fryde oss over nydelig musikk!

Ny medarbeidere i menigheten

Salhus menighet har søkt etter ny kapellan i full stilling ettersom vår kapellan Thor Haavik blir nesten fullt engasjert i ulikt prosjektarbeid knyttet til ungdomsarbeid i bispedømmet. Vi setter stor pris på at Thor er etterspurt, men dette har naturligvis ført til behov for mer ressurser til vår menighet. I påvente av ny kapellan takket menig-

hetsrådet JA med begeistring da vi fikk spørsmål om å knytte til oss to «ettåringer» som skal ha praksis i menigheten denne høsten og vinteren. I tillegg fortsetter Amund Helgaas i 30 prosent stilling som ungdomsarbeider lønnet av menigheten. Ettåringene vil bli mye engasjert i konfirmantarbeidet, men hele menigheten er velkommen til å invitere dem med på ulike aktiviteter og oppgaver som er til glede for menigheten.

Muren langs kirken

Menighetsrådet har ønsket bedre sikring av muren langs kirken mot vei og parkeringsplassen. Arbeidet med nytt rekkverk har tatt noe lenger tid enn beregnet da planavdelingen hos fylkeskommunen stoppet pågående arbeid i vår. De mente løsningen ikke i tilstrekkelig grad ivaretok de estetiske omsyn som var nødvendige inntil kirken. Fylkeskommunen ønsket et torvlag oppå muren. Etter at jordsekker med frø ble lagt ut på muren i sommer, og sekkene er grodd og stabilisert, kunne arbeidet med gjerde videreføres. Når torven har fått en vinter og ny vektssesong på seg, tror vi at resultatet blir veldig bra.

Per Vidar Halsnes, leder av menighetsrådet

Nytt piano med nydeleg klang

Det nye pianoet i Salhus kyrkje har alt vore i bruk på både gudstenester og andre kyrkjelege handlingar.

DRØYMER SEG VEKK: «Eg forelska meg heilt i dette instrumentet» skriv Magnar Børnes om det nye pianoet han var med og kjøpte inn til kyrkja. (Foto: Linda Vabø)

AV MAGNAR BØRNES, KANTOR

Eitt av spenningsmomenta med å vera organist er å kome tilbake etter ferie og teste instrumenta i kyrkja. Om sommaren stig fuktnivået i kyrkja til høgder som ikkje alltid er positive for akustiske instrument.

I august i fjor sette eg meg ned og spelte litt på pianoet. Det let fint på enkelte tonar, mens andre laga heilt andre lydar enn eg hadde planlagt då eg sette fingeren på tangenten. Det kom berre ein kort tone som avslutta brått med eit smell. Dette skjer når mekanikken har teke litt kveld på grunn av slitasje og altfor fuktig luft over tid.

Frå den dagen kom tanken om eit nytt piano i kyrkja. Gjennom åra har eg med jevne mellomrom vore innom Bergen Pianoforretning for å teste ut instrument for ulike forsamlingar og lokale. I ein slik butikk finst det piano og flygel for ulike behov og ulike lommebøker. Fleire gonger har eg drøymt meg vekk med instrument som hadde nydeleg klang, men som ikkje passa mi eiga lommebok. Særleg piano frå den tyske fabrikkjen Grotrian Steinweg merka seg ut.

Tidlegare i år var eg på nytt innom Bergen Pianoforretning. Denne gongen for å sjekke ut flygel til Salhus kyrkje. Eg testa mange gode instrument, men vart ikkje heilt nøgd. Salhus kyrkje er ikkje av dei største, og eit flygel tek mykje plass. Når vi skal ha med korps eller kor med mange musikarar, kan eit flygel bli litt i vegen.

Dette tenkte eg på medan eg sat der og spelte. Eit flygel er jo heller ikkje billeg. Til slutt spurde eg sjefen i butikken om det ikkje fanst noko brukt som kunne passe i Salhus kyrkje. Han geleida meg bort til eit svart piano. Der vart eg sitjande lenge. Her var det godlyd. Ein nydeleg lys og klar klang, det let finare enn dei flygela eg akkurat hadde prøvd – og det kosta mykje mindre. Og merket: Grotrian Steinweg. Eg forelska meg heilt i dette instrumentet.

No står dette instrumentet i Salhus kyrkje, og har alt vore i bruk på både gudstenester og andre kyrkjelege handlingar. Eg trur det blir til stor glede for mange i Salhus i lang tid.

Velkommen til gudstjeneste!

14. august

Kl. 11.00: Hovedgudstjeneste v/Jon Z. Takkoffer til menighetens arbeid. Dåp, nattverd.

21. august

Kl. 11.00: Hovedgudstjeneste v/Hanne. Søndagsskolen, dåp, pluss dåp kl. 10.00

28. august

Kl. 11.00: Lovsangsgudstjeneste v/Hanne. Kickoff camp.v. Takkoffer til Kirkens nødhjelp. Nattverd, kirkekaffe.

4. september

Kl. 11.00: Hovedgudstjeneste v/Thor. Takkoffer til menighetens arbeid. Dåp, søndagsskole.

11. september

Kl. 11.00: Gudstjeneste v/Hanne. Konfirmantpresentasjon. Takkoffer til menighetens arbeid

18. september

Kl. 11.00: Lovsangsgudstjeneste v/Thor. Takkoffer til Kirkens sos. Dåp, søndagsskole.

25. september

Kl. 11.00: Familiegudstjeneste v/Hanne. Breddetiltak. Høsttakkefest. Takkoffer til Bibelskapet. Kirkekaffe.

2. oktober

Kl. 11.00: Hovedgudstjeneste. Takkoffer til Det norske misjonsselskap. Nattverd, dåp, kirkekaffe.

9. oktober

Kl. 19.00: Hovedgudstjeneste. Høstferie. Takkoffer til Åpne dører. Kirkekaffe.

16. oktober

Kl. 11.00: Hovedgudstjeneste. Høstferie. Takkoffer til menighetens arbeid. Dåp, søndagsskole – pluss dåp kl. 13.00.

23. oktober

Kl. 11.00: Familiegudstjeneste v/Hanne. Breddetiltak. 7 år/lego. Takkoffer til Kirkens bymisjon, Dåp, kirkekaffe.

30. oktober

Kl. 11.00: Lovsangsgudstjeneste. Takkoffer til Kirkens SOS. Søndagsskole, kirkekaffe.

6. november

Kl. 11.00: Gudstjeneste v/Hanne. Allehelgensdag. Takkoffer til menighetens arbeid Nattverds. Kirkekaffe v/Diakoniutvalget.

KIRKESKYSS:

Trenger du skyss til kirken? Ta kontakt med administrasjonsleder Kristi Aadland for mer info, tlf: 55 36 22 40.

BESØKSTJENESTE

Har du lyst å være med i besøks-tjenesten? Er en av dine mye alene? Ta kontakt med diakonimedarbeider Helen Toppe for mer info.

UTLEIE AV MENIGHETS-SENTERET

Trenger du lokale til dåpsfest, konfirmasjon, minnesamvær eller lignende, så er menighetscenteret en perfekt plass. Velutstyrt kjøkken til 70 personer, nydelig utsikt over Salhusfjorden og gode parkeringsforhold. Ta kontakt med administrerende leder Kristi Aadland, tlf: 55 36 22 40.

KONTORTID

Tirsdag, onsdag og fredag kl. 9:00-13:00. Unntak kan forekomme.

13. november

Kl. 11.00: Hovedgudstjeneste v/Hanne. Takkoffer til Stefanusalliansen. Dåp, nattverd, søndagsskole.

20. november

Kl. 11.00: Hovedgudstjeneste. Takkoffer til menighetens arbeid. Dåp, søndagsskole.

27. november

Kl. 11.00: Familiegudstjeneste. Breddetiltak 3/4 år. Amatheia. Kirkekaffe.

LIVETS GANG

Døpte

15.05.2022: Theodor Bøe-Ripe
15.05.2022: Ulrik Berg Kvalvågnes
15.05.2022: Aria Sundland Carstensen
15.05.2022: Arjo Iversen Lauvås
15.05.2022: Elida Johnsen-Ripe
12.06.2022: Astri Lihaug Aasen
12.06.2022: Adam Myrmehl (Bergen domkirke)
19.06.2022: Ada Brødreskift Lindstad
19.06.2022: David Contreras Solli
19.06.2022: Eira Hausvik Mørkve
19.06.2022: Nikoline Samira Fjelland Woldseth
19.06.2022: Signe Vange Endresen
19.06.2022: Ulrik Kaslegard
10.07.2022: Alida Taule Salhus
10.07.2022: Maiken Giljarhus Bryn
17.07.2022: Mattio Leknes (Åsane kirke)
14.08.2022: Maxemilian Kålås Vågnes
21.08.2022: Amalie Engnæs-Hjelmeland
21.08.2022: Jacob Blindheim Johannessen
27.08.2022: Kasper Lahn Haugen

27.08.2022: Liana Juul Raknes (Åsane gamle kirke)
27.08.2022: Siri Økland Gangdal (Åsane gamle kirke)
27.08.2022: Ulrik Lahn Haugen

Vielser

09.07.2022: Nicoline Bergh og Stian Nese Stian
25.06.2022: Ørjan Senneset og Birgitte Emilie Nybø
04.06.2022: Andreas Manum og Elise Andersen
21.05.2022: Tore Helge Pedersen og Therese Firmland
27.07.2022: Tom Andre Venge og Veronika Johansen
25.06.2022: Marius Notøy og Marianne Bøe
23.07.2022: Henrik André Hordvik og Helena Mikalsen
20.08.2022: Ole Martin Mundal og Cathrine Frislid
27.08.2022: Lene Vie og Arnt Erik Gangås

Gravferder

20.05.2022: Marit Karin Spjell
31.05.2022: Kjell Rokkones (Åsane gamle kirke)
01.06.2022: Vigdis Vevle Steen
24.05.2022: Helge Løtveit (Åsane gamle kirke)
01.06.2022: Rolf Johan Rønhovde

14.06.2022: Margot Sognnes Jacobsen (Johanneskirken)
14.06.2022: Jens Tore Jan Isachsen (Nygård kirke)
21.06.2022: Berta Urdal (Åsane gamle kirke)
14.06.2022: Aina Sofie Hafstad (Møllendal Lille kapell)
21.06.2022: Kjell-Olaf Hamre (Åsane gamle kirke)
23.06.2022: Siren Troye Nordgreen (Åsane gamle kirke)
24.06.2022: Alf Baadsvik
30.06.2022: Jorunn Helene Helland (Åsane gamle kirke)
30.06.2022: Frøydis Elgsaas Fjeld (Åsane gamle kirke)
08.07.2022: Kjell Magne Andersen (Møllendal Lille kapell)
06.07.2022: Jytte Abelstedt Toft
12.07.2022: Sigbjørn Einar Leinebø (Åsane gamle kirke)
27.07.2022: Steinar Ekern
05.08.2022: Karl Johan Madsen (Åsane gamle kirke)
09.08.2022: Sondre Gregersen (Åsane gamle kirke)
10.08.2022: Bernt-Formann Fasmer
10.08.2022: Kjell Askvik
18.08.2022: Rolf Andreas Bakkerud (Åsane gamle kirke)
19.08.2022: Henny Helle (Åsane gamle kirke)
26.08.2022: Sigbjørg Eidsnes